

Aiemman ehdollisen vankeusrangaistuksen huomioon ottaminen rangaistusta alentavana seikkana ja syyttäjän muutoksenhaku

ASIAN VIREILLETULO

Helsingin hovioikeuden presidentti on 7.12.2020 ilmoittanut, että Helsingin käräjäoikeus oli 18.6.2020 asiassa R 19/3869 antamassaan tuomiossa nro 20/122468 todennut Helsingin käräjäoikeuden vastaajalle 28.10.2016 tuomitseman ehdollisen vankeusrangaistuksen olleen riittävä seuraamus myös vastaajan syyksi asiassa luetusta 1.2.-31.8.2015 tehdystä petoksesta. Hovioikeuden presidentti on viitannut rikoslain 7 luvun 6 §:n 1 momenttiin, ja todennut ettei käräjäoikeuden vastaajalle tuomitsemaa ehdollista vankeusrangaistusta ole tullut ottaa huomioon uutta rangaistusta määrättäessä.

SELVITYS

Asiassa käräjäoikeuden puheenjohtajana toiminut Helsingin käräjäoikeuden kärjätuomari A on 2.2.2021 antanut menettelystään selvityksensä. Helsingin käräjäoikeuden laamanni on ilmoittanut, ettei hänellä ole siitä lausuttavaa.

Syyttäjänä asiassa toiminut aluesyyttäjä B on antanut menettelystään 24.6. ja 1.7.2021 päivätyt selvitykset. Etelä-Suomen syyttäjälueen johtavan aluesyyttäjän sijainen ja apulaisvaltakunnansyyttäjä ovat antaneet B:n menettelystä lausuntonsa.

RATKAISU

Käräjätuomarin menettelyn arviointi

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on oltava virkatoimissaan tunnollinen ja huolellinen.

Rikoslain 7 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan, jos ehdottomaan vankeusrangaistukseen tai yhdistelmärangaistukseen tuomittua syytetään hänen ennen tämän rangaistuksen tuomitsemista tekemästään muusta rikoksesta, voidaan aikaisempi ehdoton vankeusrangaistus tai yhdistelmärangaistus ottaa uutta rangaistusta määrättäessä kohtuuden mukaan huomioon rangaistusta alentavana tai lieventävänä seikkana. Tällöin uudesta rikoksesta voidaan tuomita laissa säädettyä vähimmäisaikaa lyhyempään vankeusrangaistukseen tai katsoa aikaisempi rangaistus riittäväksi seuraamukseksi myös myöhemmin käsiteltäväksi tulleesta rikoksesta.

Käräjätuomari A on asiassa 18.6.2020 kansliassa antamansa tuomion seuraamusperusteluissa todennut, että Helsingin käräjäoikeus oli 28.10.2016 antamallaan tuomiolla tuominnut vastaajan 10.-30.4.2015 tehdyistä seitsemästä petoksesta kolmen kuukauden ehdolliseen vankeuteen. Perusteluissa on edelleen todettu, että koska nyt kysymyksessä olevat teot, oikeastaan teko, oli tehty ennen mainittua tuomiota, ei käräjäoikeus soveltanut vastaajan rangaistusta mitatesaan syyttäjän vaatimaa koventamisperustetta, vaan katsoi, että mainittu tuomio oli riittävä seuraamus asiassa syyksi luetusta rikoksesta.

Selvityksessään A on todennut virheen olevan kiistatta hänen. Hän on kuitenkin ilmoittanut puolustukseen, että vastaajan avustaja oli esittänyt loppulausunnossaan toissijaisesti aikaisemman ehdollisen rangaistuksen olevan riittävä seuraamus myös käsiteltävänä olleesta teosta, sekä sen, ettei syyttäjä ollut vastaajan näkemykseen pääkäsittelyssä puuttunut. Hän on lisäksi tuonut selvityksessään tuomion antamisen aikaisiin henkilökohtaisiin oloihinsa liittyviä seikkoja, joiden hän ilmoittaa olleen syynä siihen, että asiassa oli annettu kansliatuomio.

A ei arvioni mukaan ole tuonut selvityksessään ilmi mitään sellaista, mikä oikeudellisesti hyväksyttävällä tavalla selittäisi hänen tekemäänsä virhettä. Rangaistuksen määrääminen ei ole asia, josta vastaaja ja syyttäjä voivat keskenään sopia, vaan se kuuluu tuomarin tehtäviin. A:n soveltama rikoslain 7 luvun 6 §:n 1 momentti on asiassa kysymyksessä olevalta osin sisällöltään yksiselitteinen, hän on tuomionsa perusteluista ilmenevin tavoin itse havainnut vastaajalle aiemmin tuomitun rangaistuksen olleen ehdollinen, ja hänellä on ollut hyvät edellytykset harkita asiaa siihenkin nähden, että hän on kerrotuin tavoin päätynt antamaan kyseisessä, arvioni mukaan varsin yksinkertaisessa, rikosasiassa kansliatuomion.

A:n asiassa tekemä virhe sijoittuu tuomarin tehtävien ydinalueelle. Sen seurauksena vastaaja on asiassa välttynyt rangaistusvastuusta. Kyseisenlainen virhe on omiaan heikentämään luottamusta lainkäytön asianmukaisuuteen.

Aluesyyttäjän menettelyn arviointi

Syyttäjälaitoksesta annetun lain 9 §:n mukaan syyttäjän tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta hänen käsiteltävänä olevassa asiassa tasapuolisesti, joutuisasti ja taloudellisesti asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun edellyttämällä tavalla.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti.

Valtakunnansyyttäjän muutoksenhausta hovioikeuteen antaman yleisen ohjeen (VKS:2012:2) mukaan syyttäjän velvollisuuksiin ja vastuuseen kuuluu hakea muutosta asioissa, joissa syyttäjä näkee lainkäytön tai rangaistuskäytännön epäyhtenäisyyttä taikka tarvetta laintulkinnan ohjaimiseen.

Aluesyyttäjä B on kertonut selvityksessään, että havaittuaan tarpeen hakea muutosta kärjäoikeuden tuomiosta ilmenevään virheelliseen rangaistusseuraamukseen oli valituksen määräaika jo päättynyt. Hän oli kerrotun jälkeen pyrkinyt saamaan asian hovioikeuden korjattavaksi jättämällä vastavalituksen. Hänen mukaansa tilanteessa oli vastavalituksen jättämisellä toimittu käytettävissä olleiden keinojen mukaan ja siten pyritty korjaamaan tuomiossa tapahtunut virhe.

Helsingin hovioikeuden presidentti on oikeuskanslerille kärjäoikeuden menettelystä lähettämässään ilmoituksessa kertonut, että hovioikeus oli 21.10.2020 asiassa antamassaan päätöksessä todennut, ettei asiassa ollut aihetta jatkokäsittelyluvan myöntämiselle. Koska hovioikeus ei ollut myöntänyt vastaajalle jatkokäsittelylupaa, oli aluesyyttäjä B:n vastavalitus oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 14 b §:n nojalla rauennut.

Johtavan aluesyyttäjän sijainen on lausunnossaan todennut, että syyttäjien on voitava luottaa siihen, että kärjäoikeus tuntee lain. Hänen mukaansa B oli reagoinut kärjäoikeuden tuomioon sillä keinolla, joka hänellä oli tuomiossa olleen virheen havaittuaan ollut käytettävissä.

Apulaisvaltakunnansyyttäjä on lausunnossaan todennut, että hänen näkemyksensä mukaan B:n velvollisuuksiin olisi kuulunut pyrkiä hakemaan asiassa muutosta saatuaan kansliasta annetun päätöksen tietoonsa. Syyttäjän tulisi apulaisvaltakunnansyyttäjän mukaan varmistaa tuomioistuimen päätöksen saadessaan, antaako se aihetta muutoksenhakuun. Hän on kuitenkin

todennut, että lähtökohtaisesti syyttäjän tulisi voida luottaa siihen, että pääkäsitelyssä vastaajan puolesta esitetty lakiin perustumaton vaatimus ei johda tuomioistuimen lainvastaiseen ratkaisuun.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Käräjätuomari A on toiminut asiassa virheellisesti todetessaan vastaajalle aiemmin tuomitun ehdollisen vankeusrangaistuksen riittäväksi seuraamukseksi vastaajan syykseen asiassa lue-
tusta uudesta rikoksesta, vaikka sellainen on lain mukaan mahdollista vain silloin, kun aikai-
sempi rangaistus on ehdoton vankeusrangaistus tai yhdistelmä rangaistus.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkis-
yhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti
tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen
vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla käräjätuomari A:lle huomautuksen hänen edellä kerrotusta
menettelystään.

Aluesyyttäjä B on hakenut asiassa käräjäoikeuden lainvastaiseen seuraamusratkaisuun muu-
tosta vasta tekemällä vastavalituksen asian vastaajan valitettua tuomiosta.

Saatan aluesyyttäjä B:n tietoon näkemykseni, että syyttäjälle säädetty velvollisuus huolehtia
rikosoikeudellisen vastuun toteutumisesta olisi asiassa edellyttänyt muutoksenhaun tarpeelli-
suuden arvioimista heti käräjäoikeuden ratkaisun tultua syyttäjän tietoon.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle Helsingin hovioikeuden presidentille.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Petri Martikainen